

що пов'язані із проведенням маркетингової діяльності суб'єктами господарювання.

У той же час, питання, пов'язані з нормативно-правовим забезпеченням контролю і аналізу витрат, спрямованих на маркетингові заходи та їх ефективність, залишаються недостатньо розробленими і можуть слугувати об'єктом подальших досліджень у галузі науки.

Список використаних джерел:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 р. № 73 (зі змінами і доповненнями). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

2. Ленсколд Дж. Рентабельність інвестицій у маркетинг. Методи зростання прибутку маркетингових компаній. URL: http://bankknig.at.ua/news/skachat_knigu_lenskold_dzh_rentabelnost_investicij_v_marketing_/2011-07-29-247.

3. Тарасова Т.О. Проблеми формування бюджету маркетингу підприємства торгівлі в системі бухгалтерського обліку. Економічний простір. 2017. № 122. С. 148-158.

Володимир ТРОХАНОВСЬКИЙ,

аспірант першого року навчання,

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника;

Марія ВАСИЛЮК,

д.е.н., професор, професор кафедри обліку і

оподаткування

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,

м. Івано-Франківськ,

Україна

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ГРАНТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В інформаційному просторі України все активніше обговорюється грантова діяльність як додаткове джерело залучення коштів для вдосконалення рівня розвитку країни та населення, зокрема у контексті суспільних, економічних та політичних змін, котрі зумовлені нестабільною ситуацією у країні. Згідно ст. 1 п. 7 Закону України «Про вищу освіту»: «Заклад вищої освіти - окремий вид установи, яка є юридичною особою приватного або публічного права, діє згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності на певних рівнях вищої освіти, проводить наукову, науково-технічну, інноваційну та/або методичну діяльність, забезпечує організацію освітнього процесу і здобуття особами вищої освіти, післядипломної освіти з урахуванням їхніх покликань, інтересів і здібностей» [1].

Відповідно ЗВО мають змогу залучати до своєї діяльності, у тому числі і наукової додаткове фінансування у вигляді грантових надходжень від інших джерел фінансування. До них можемо віднести міжнародну донорську

допомогу, грантове надходження від транскордонних та міжнародних проєктів та інше. В умовах війни та при скороченні видатків на освіту та науку грантове фінансування дозволяє підтримувати рівень розвитку науки на високому щаблі, а також допомагає ЗВО вдосконалювати освітні процеси чим безпосередньо впливає на рівень життя населення.

У процесі залучення коштів першочерговим завданням для ЗВО виступає правильність ведення розрахунків та організація проєктно-кошторисної документації. Враховуючи те, що більшість ЗВО є бюджетними установами, існує низка законодавчих обмежень щодо можливостей реалізації проєктів.

При отриманні гранту установа обов'язково має відобразити ці господарські операції у звітності. Оскільки грантоотримувач має складати та подавати фінансову, бюджетну, податкову, управлінську та проєктну звітність. Грантоотримувач має звітувати як перед державними органами, так і перед грантодавцем. Зокрема звітування перед грантодавцем реалізується через складання та подання проєктної звітності. Проєктна звітність може бути у вигляді фінансових та нарративних звітів. Зокрема у фінансовій звітності розпорядник бюджетних коштів має відображати фактичне виконання планового кошторису, але вже на підставі даних бухгалтерського обліку, тобто звітує за всі витрачені грошові кошти чи інші активи. У нарративних звітах на відмінну від фінансових звітів грантоотримувач звітує про результати реалізації проєкту, але вже звітує про певні соціальні ефекти, про соціальні перетворення та взагалі про соціальну ефективність реалізації цього проєкту.»[2]

Розбіжності між вимогами грантодавців та законодавством України викликають труднощі у веденні бухгалтерського обліку, проведенні аудитів та звітності. Одним із важливих питань при реалізації грантів виступає затримка реалізації зі сторони ЗВО через законодавчі обмеження та «бюрократичні процедури», коли певні операції чи закупівлі товарів проходять через призму вимог донора та місцевого законодавства. До прикладу, ЗВО як бюджетна установа[3] повинна вести розрахунки із грантовими надходженнями через єдиний казначейський рахунок відкритий в органах Державної казначейської служби (далі – ДКСУ), що своєю чергою ускладнює проведення операцій та звітування. Наведена ситуація доволі спостерігалася в перші місяці війни у зв'язку із обмеженнями щодо черговості здійснення виплат ДКСУ.

У випадку отримання коштів на рахунки у державних банках ЗВО все ж як бюджетна установа повинен здійснювати свої виплати через єдиний рахунок ДКСУ. Дані обмеження знижують ефективність взаємодії та ускладнюють співпрацю між грантодавцем та ЗВО.

Першочерговим завданням для ЗВО виступає формування особистих номерів для кожного проєкту, які своєю чергою будуть зазначатись при здійсненні виплат. Даний підхід дасть змогу контролювати витрати у розрізі кожного проєкту, а також допоможе при звітуванні грантодавцеві. Як доповнення до даного завдання пропонуємо вдосконалити облік ЗВО у сфері

ведення субрахунків. Кожному проєкту присвоюються окремі субрахунки з власним порядковим номером та особистим номером із ДКСУ.

На нашу думку, такий підхід дасть змогу вести детальний облік витрат та простежувати проведення операцій, що у свою чергу мінімізує кількість помилок, дозволить деталізувати звітність не тільки для грантодавача, а також забезпечить належну інформаційну базу для проведення внутрішнього аудиту.

Залучення грантів ЗВО має позитивні сторони серед яких розвиток наукових та освітніх процесів, вдосконалення інфраструктурних елементів, розширення кола міжнародного співробітництва. З іншої сторони залучення міжнародного фінансування несе низку викликів та ризиків серед яких різні вимоги щодо реалізації зі сторони грантодавача та законодавства, валютні ризики, проблеми зі звітністю та фінансуванням.

Вважаємо, що одним із напрямків вдосконалення обліку грантової діяльності ЗВО є адаптація сучасної системи обліку та запровадження окремої аналітики у розрізі кожного грантового проєкту. Наведене питання вимагає детальнішого вивчення та буде опрацьоване у наступних дослідженнях.

Список використаних джерел:

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII : станом на 28 трав. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 01.10.2023).
2. Цятковська О. В. Бухгалтерський облік грантових операцій в установах державного сектору / Облік, аналіз, аудит та оподаткування: сучасна парадигма в умовах сталого розвитку : Зб. матеріалів VI Міжнар. науково-практ. конф., присвяч. 20-й річниці створення каф. аудиту/ м. Київ, 10 груд. 2020 р.[с. 281]
3. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. №2456-VI [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51 – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 01.10.2023).

Діана ШЕЛЕНКО,
д.е.н., професор, професор кафедри підприємництва, торгівлі та
прикладної економіки,
Іван СЕМАНЮК,
аспірат освітньої програми 051 “Економіка”,
Марія СТУРКО,
здобувач вищої освіти ОС «бакалавр»
спеціальності «Облік і оподаткування»
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ, Україна

КОНТРОЛЬ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКИМИ ТЕРИТОРІЯМИ

Економічний контроль є невід'ємною складовою ефективного функціонування будь-якої організації чи системи управління сільськими